

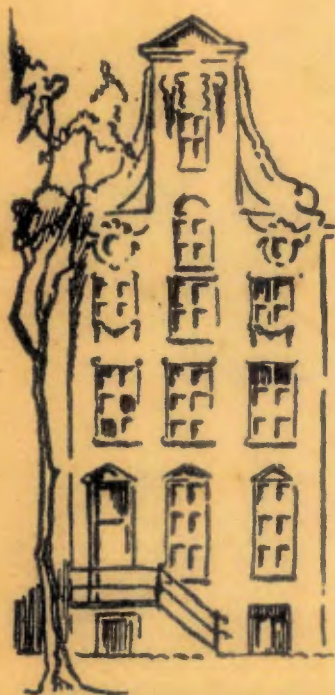
A. NOREL-
STRAATSMA

MAARTEN BEINTEMA

AAN

DE LEIDER (STER)

UITGEGEVEN DOOR DE
JEUGDCOMMISSIE VAN HET
NEDERLANDSCH BIJBELGENOTSCHAP
HEERENGRACHT 366
AMSTERDAM — 1949

Tekeningen van
W. G. v. d. Hulst Jr.

MAARTEN BEINTEMA

I.

Je kunt 't wel zien, dat vandaag de kerstvacantie begint. Overal op de stadsgracht kom je jongens en meisjes tegen. Ze zijn van 't lyceum, dat grote huis dáár met die brede, hoge stoep.

De deuren staan wijd open; nog altijd komen er leerlingen naar buiten, jongeren en ouderen.

Wat een wildemannen zijn er bij die kleine jongens! Ze trappen op hun fietsen rond alsof de hele gracht van hen is. Ze draaien om elkaar heen, ze proberen elkaar van de fiets te werken, ze schreeuwen, ze fluiten! Gelukkig, denken ze, dat nare hok zit dicht tot 5 Januari!

Gelukkig, dat rapport is weer geweest! Nog even er mee naar huis. Ja, dát zal voor sommigen niet meevallen! Vader zal boos kijken! Maar Maarten Beintema, die stevige, blonde jongen, die zo gevaarlijk dicht langs de gracht-rand fietst, heeft geen zorg. Hij is in de wolken! Een rapport zonder onvoldoendes! Daar zit een reuze beloning op!

Zó heeft vader met hem afgesproken toen hij in September naar de eerste klas van 't lyceum ging: Maarten, je bent nu dertien jaar, dus geen kind meer van de lagere school. Je kunt 't, en je zorgt dat er aan 't eind van 't jaar een

goed rapport te kijk is. Is 't in orde dan mag je in de vacantie naar grootvader en grootmoeder in Friesland.

Kom, opschieten! denkt Maarten. Naar huis met de buit!

Hij zwaait naar de jongens en zet er de gang in. Veel te snel spurt hij door de volle straten, schiet rakelings langs een grote vrachtauto, rijdt door een stoplicht en komt in de stille straat waar het huis van de Beintema's staat.

Hij hoort het carillon dat half één speelt. Al zit Maarten ook vol schik en plannen, hij vangt toch het wijsje op. Hij mag 't zo graag horen dat gebeier van al die klokjes, die muziek uit de lucht.

Hij zingt jolig mee: O Nederlant let op u saeck . . .

Nou, denkt hij trots, dat heb ik gedaan. 'k Heb goed op mijn saeck gelet!

Overmoedig belt en belt hij. Ziezo, nu weten ze 't thuis. Daar is Maarten met zijn rapport en met zijn vacantie.

Ze zijn allen thuis; vader, moeder, Elsbeth de oudste zus, en Joukje, Freek en Nienke, de drie jongeren, die na hem komen.

Maarten komt binnen en probeert comédie te spelen.

En? zegt vader.

Nou, zegt Maarten, vacantie tot vijf Januari!

En verder?

Je rapport, mannetje, zegt Elsbeth, waardig als een schoolmeester. Beantwoordt dit aan de eisen door uw ouders gesteld?

Jij, smaalt Maarten, meisje van de huishoudschool!

Hoor hem, zegt Joukje en peutert zijn tas open, wat haar een stevige tik op de vingers bezorgt.

Toe nou, Maarten, maant moeder ongeduldig. Vertel eens, hoe heb je 't er afgebracht?

't Rapport ligt in vaders handen.

Och, zucht Maarten, 't gaat wel.

Dan valt hij uit zijn rol. Hij kijkt naar vaders gezicht; hij ziet hoe vaders ogen langs de cijferrij gaan.

En? zegt hij nu, evenals vader straks. En, vader?

Oké, mijn zoon, zegt vader vol schik als hij moeder 't rapport overreikt.

Dus naar Friesland, hè! roept Maarten. Hij wrijft zijn handen van plezier. Jouk, ga je mee? Hij geeft haar een stevige por.

Ik niet, zegt Jouk, niet in de winter. En jij, Els?

Ik ook niet, zegt Elsbeth, met Kerst en Oudejaar liever hier.

Moeder kijkt lachend op van Maartens cijfers. Ze knipoogt naar

hem. Ik ben er blij mee, hoor. Dat geeft geen zorgen.
Zo'n drukte, moppert Joukje, over Maartens rapport. Wacht maar tot ik morgen thuiskom. En wat krijg ik?
Ze lachen allen om Jouk's verwaand gezichtje en vader zegt: Jij Jouk, jij krijgt minstens een retour naar Amerfka!
Moeder drijft allen naar de tafel. Maarten stopt zijn rapport in een la en zegt: Vooruit met jou. Jij hebt je plicht gedaan.
Aan tafel gezeten wordt bedacht dat er vandaag een brief gaat naar de Friese grootouders of Maarten mag komen.
Niet de hele vakantie, zegt moeder, je kunt kiezen, Kerst of Oudejaar.
En Maarten kiest Oudejaar bij de grootouders op Terstede, de stamboerderij. Hij herinnert zich nog een oudejaarsavond lang geleden, toen hij nog zo klein was als Freek.
Er is een herinnering in hem aan iets heel moois toen, in een kerkje en in een ruime, lichte keuken.
Ja, zegt hij beslist, ik kies Oudejaar!

II.

Een grauwe, lage lucht hangt over het Friese open land. Nietige sneeuwvlokjes warrelden de hele dag spaarzaam naar beneden, maar ze lieten geen spoor na.

Nú begint het ernst te worden. De wolken laten haar sneeuwvrucht los in grote vlokken. De oude wijfjes schudden haar bedden helemaal leeg.

Een autobus rijdt over een eenzame weg naar 't noorden toe. Er zijn nog veel passagiers. Militairen, een enkele matroos, een oude boer die rookt wat hij kan al is 't verboden, een paar jonge meisjes en verder zit daar Maarten Beintema, die al een flinke reis achter de rug heeft. Zijn koffer staat naast hem op de bank.

Hij vertrok tijdig van Amsterdam om bij daglicht op de boerderij te zijn. Maar 't was een reis met tegenspoeden. Die trein had zoveel oponthoud. Meer dan een uur te laat in Leeuwarden en toen was de autobus naar Dokkum al weggereden!

Ook een ramp! Maarten kon twee uren wachten; hij vertrok pas om vier uur toen 't al begon te schemeren.

Maarten is 't gelukkig gewend zelfstandig te reizen, maar 't duurt hem vandaag lang genoeg.

Ze zijn van Terstede natuurlijk om half vier bij de halte geweest. Jil-

lis, grootvaders knecht, heeft er stellig gestaan. Maarten kan de weg dromen, maar pake en beppe zullen hem niet alleen laten komen.

Kijk, nou zegt hij pake en beppe. Dat gaat vanzelf zodra je in Friesland bent. Dan kun je toch geen grootvader en grootmoeder zeggen. Zulke Hollandse woorden horen hier niet thuis.

En pake zegt ook niet: dag Maarten. Het is kortaf Marten.

Hoe is 't met jòu, Marten?

Dàt zal de oude Marten Beintema van Terstede zeggen tegen de jonge Marten, zijn naamdrager.

De autobus staat met een schok en klept open.

Er gaan een paar soldaten uit, er komt een vrouwtje in, haast zo wit als een sneeuwpop. Sneeuwvlokken warrelen mee naar binnen. De deur trekt dicht, ze rijden weer.

Minsken nog ta, zegt 't vrouwtje, terwijl ze zich afslaat, sa'n waer, en men kin gjin hoan foar de eagen sjen!

Daar heb je 't weer, dat Fries, Maarten verstaat 't wel.

Een beetje verontrust duwt hij zijn hoofd tegen de ruit en tuurt naar

buiten. Ja, wat 'n duisternis, die telkens even doorbroken wordt door 't felle licht van de koplampen.

Ze rijden, rijden...! Dan weer een dorpje, een straatlantaarn, wat licht uit kleine winkeltjes, een ogenblik halt.

Er stappen een paar mensen uit de bus. Klap, zegt de deur; ze rijden weer de duistere avond in. De sneeuw blijft vallen.

't Is haast onbegonnen werk voor de ruitenwisser om een plekje uitzicht voor de chauffeur te maken.

Stop, nu gaat de rokende boer er uit. 'n Avend, zegt hij.

'n Avend, Roorda, zegt de chauffeur.

Maarten is de tel van de dorpen kwijt en weet niet meer wanneer 't zijn beurt van vertrekken is. Hij vraagt 't aan 't oude vrouwtje dat voor hem zit.

Ik moet er vóór Dokkum uit bij de Molenweg, zegt hij. Ik moet naar Faarsum.

Ze kijkt hem nieuwsgierig aan. Nou, nou, zegt ze, alleen dat donkere pad? Waar moet je dan wezen?

Bij Beintema op Terstede, zegt Maarten fier, want hij is trots op pake's boerderij. Ik weet de weg, zegt hij geruststellend.

Molenweg, waarschuwt de chauffeur. Nu is Maarten aan de beurt.

'n Avend, zegt hij in de toon van de Friese mensen.

Voorzichtig, jonkje, zegt de vrouw, 't is zo duister.

'n Avend, zegt de chauffeur, die zich geen zorgen maakt over zo'n grote jongen.

De autobus verdwijnt. Maarten staat in de duisternis. Gelukkig heeft hij bij 't uitstappen meteen de Molenweg ontdekt. Nu weet hij de richting.

Er is niemand om hem af te halen. Hij moet zijn weg alleen gaan.

III.

Het kanaal links, de sloten en hekken rechts.

Na een kwartier de grote molen links. Een paar minuten doorlopen en het grote hek rechts nemen. Dan het weilandpaadje houden tot het bruggetje naar pake's erf.

Zó is de weg. Maarten kan hem uittekenen. Maarten zegt al de kentekenen in zichzelf op, en hij kan toch niet opschieten.

Na 't verdwijnen van de lichten had hij zijn ogen even dicht gedaan omdat 't zo aartsdonker was. Toen hij ze opende, zag hij het water

van 't kanaal iets lichten, ook was de sneeuwval minder. Hij stapte tamelijk zeker de Molenweg op, de koffer op z'n schouder. 't Gaat best, zei hij toen in zichzelf, en straks dan ben ik er. Ze zullen even opkijken, dat ik er nog aankom.

Want Maarten begreep dat pake en beppe in onrust zouden zijn. Maar ach, 't gaat minder worden. 't Is beslist donkerder dan zoëven: 't Kanaal is niet te onderscheiden. Hij voelt dat 't weer meer begint te sneeuwen.

Gek, om de weg goed te kennen en toch zo onzeker te zijn!
Hoe lang loopt hij nu? Toch zeker meer dan een kwartier.

Hij hoort zijn horloge tikken, maar dat maakt hem niet wijzer. Dom om zijn zaklantaarn niet in te pakken. Had hij die, dan was hij uit de nood.

Hij schuift voort, voelt altijd de stevige weg onder zijn voeten.

Is hij de molen al gepasseerd? Zou je zo'n hoog, donker gevaarte ook in de duisternis kunnen onderscheiden?

Nu is hij toch van de vaste weg af. Onder zijn voeten is 't zachter; hij glijdt, zijn koffer valt!

Daar ga je de sloot in, Maarten, denkt hij, maar hij zet zich schrap. Nu, verder glijden doet hij niet. Hij stapt terug en voelt de weg weer. Waar is zijn koffer? Die moet toch vlakbij zijn.

Hij tast, hij tast. . . met zijn handen, dan met zijn voeten. Hij schopt ergens tegen aan. Gelukkig! Daar heeft hij 'm weer. Hij neemt hem nu maar in de hand, gaat voorzichtig verder en loopt tegen een harde paal op.

Ik weet 't niet meer, zegt Maarten hardop en zucht. Hij leunt tegen de paal, een telegraafpaal die zoemt. Een beetje geluid in deze duistere, doodstille wereld!

Zal hij hier maar blijven staan en wachten? Er zal toch wel eens iemand komen, dat gelooft hij stellig.

Toch is er een grote spanning in hem terwijl hij daar tegen de onzichtbare telegraafpaal staat geleund. Een paar maal heeft hij de sneeuw van zich afgeslagen. 't Helpt niet veel, er komt steeds weer nieuwe. De kraag hoog, de handen diep in de zakken, sneeuw in zijn haren, zo wacht hij daar; de koffer naast zich op de grond.

Maarten kan er wezen. Hij behoort tot de jongens die durven en kunnen. En nú kan hij toch maar een bedroefd klein beetje. Hij kan alleen maar wachten.

Hij is een nietig mensenkind in het wijde Friese land!

Hij ziet 't niet, maar hij weet boven zich de onmetelijke hemel, die

v. d. Hulst.

als de wind de wolken wegvaagt, vol sterren staat. Dat is dezelfde hemel die eenmaal met Kerstmis openbrak. Toen werd Jezus geboren....

Opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga.... Wie las dat met zo'n vaste stem? Dat was vader geweest op Kerstavond.

Wat lijkt dat lang geleden, Kerstavond! Ze moesten thuis eens weten dat Maarten hier op de Molenweg staat en geen weg weet. Tòch de moed niet verliezen, nee, vast niet! Er komt vast wel iemand.

Jullie zijn nooit alleen, zei moeder vroeger als ze bang waren. God is overal en dichtbij!

Er huivert wind over de weiden; het riet in de sloten ritselt.

Zal Maarten 't nog eens proberen; hij meent weer iets van 't kanaal te onderscheiden. Hij schuifelt naar 't midden van de weg. Als hij nu maar wist hoe ver hij was.

En dan kijkt hij zijn ogen uit, wijddopen ogen staren naar rechts het land in tot ze gaan tranen. Daar is een lichtje, een lichtje dat beweegt. Zou 't Jillis zijn, die hem komt ophalen?

Nu is 't lichtje van koers veranderd, 't komt naar zijn kant.

Maarten zou de pas er wel in willen zetten, maar dat gaat niet. Nog even wachten!

Nu is 't zó dicht bij dat hij wel kan roepen. Hallo! ben jij 't, Jillis?

Geen antwoord. Op en neer gaat 't licht; 't is zo dichtbij dat Maarten de drager ziet. Een hoge rechte man, zoals hij er maar één kent. Pake!

Een diepe, warme stem zegt: Is dat Marten?

Ja pake, ik was juist de weg kwijt. Schaamte weerhoudt hem om te vertellen hoe verloren hij hier liep.

Wat ben je laat, jongen! Kom maar gauw mee.

Maarten voelt zich geborgen naast die stoere man met het licht.

Is me dat een reis, zegt pake. Ja, Jilles is er tweemaal geweest en de laatste keer zeiden ze dat de bus al door was. En geen Marten! Beppe en ik vertrouwden 't niet. Toen ben ik zelf maar gegaan.

En wat dacht jij, Marten, alleen op die donkere weg?

Ik dacht, ze komen wel, zei de jongen. Hij was nu blij, dat hij daar zo stellig op had gerekend.

En nu is alles zo eenvoudig. In een ogenblik zijn ze bij Terstede.

De huisdeur gaat wijd open en daar staat beppe in de lichtschijs.

Dat thuiskomen vergeet Marten zijn leven niet. De warme lichte keuken; het hout knettert in 't grote fornuis, het suist en zingt in de waterketel.

De blijdschap van de oude mensen dat Marten, de stamhouder, bij hen is.

Jij hier, Marten, zegt beppe en wijst hem 't warmste plaatsje.

Dan moet hij vertellen van thuis en van de reis.

En hoe vond je 't wel, Marten, dat er niemand bij de bus was?

En weer zegt de jongen: Ik dacht, ze komen wel; en toen was 't pakel
Meer zei hij niet. Hij was te gelukkig om zich nu de tobberijen van de donkere weg nog te willen herinneren.

IV.

Oudejaarsdag! Het is toch een dag als andere dagen, denkt Maarten. De hele morgen is hij op de boerderij bezig. Hij voerde de koeien mee, hij was bij de paarden, hij deed ook boodschappen in 't dorp.

's Middags krijgt die 31ste December al meer een oudejaarsgezicht. Maarten bakte met beppe en Sietske, beppe's hulp, oliebolletjes. Schalen vol stonden nu klaar, witbesuikerde oliebolletjes.

Maar nu is dat echte van de oudejaarsavond bezig te komen. Dit is het waar Maarten diep in zijn hart op wachtte.

Pake en Maarten zijn samen op weg naar de kerk. Voor beppe is 't buiten te guur; zij houdt thuis de wacht.

Daar staat de stoere, oude kerk met de zadeldaktoeren op de terp. Zware klokken luiden, licht schijnt uit de boogramen.

In 't portaal staan nog mannen te praten. Zij tikken aan de pet.

'n Avend, zegt pake rustig.

Samen gaan ze binnen; de jonge Marten achter de statige, oude Maarten aan, die de hoed voor de borst houdt. Nu zitten ze in de Beintema's bank, de bank met de luifel. Veel geslachten Beintema hebben al in die bank gezeten.

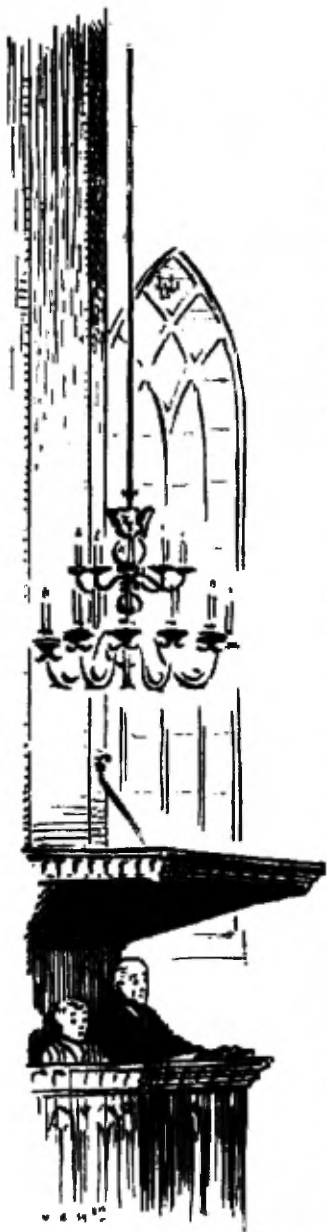
't Is tijd. Nog wat geschuifel van klompen —, de deuren zijn gesloten.

De dominee staat op de preekstoel. Het orgel zwijgt.

Dan is het doodstil. Maarten buigt het hoofd en hoort: In de naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes, Amen.

Pake en Maarten zingen samen uit het psalmboek met de koperen klampen:

Gij zijt, o Heer, van d'allervroegste jaren,
voor ons geweest een toevlucht in gevaren....

Wat zingen ze langzaam, denkt Maarten, maar hij zorgt gelijk op met pake te blijven. Op de preekstoel ligt de heel grote bijbel open; het licht van het klankbord schijnt er vol op. De bijbel glanst er van. Ieder kan hem zien. De bijbel is ook het allerbeste en voornaamste van de kerk.

Wij lezen samen Psalm 90, zegt de dominee en slaat de vergeelde bladzijden om.

Nu is 't er; oudejaarsavond; gedachtenis!

Het eerste vers. Plechtig en gedragen klinkt het door de luisterende kerk: Here, Gij zijt voor ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht. . . .

De bijbel is voor Maarten iets vanzelfs, zo zéker als brood en schoolgaan. De bijbel ligt iedere dag naast vaders bord en gaat open.

Maar dat voorlezen van vader is Maarten zó gewend, dat hij 't vaak niet hoort.

Nú klinken de woorden hem nieuw in de oren. Dat wijde komt terug van gisteravond buiten, toen hij zo alleen was onder de donkere hemel.

Een toevlucht van geslacht tot geslacht. God is er.

Ook voor mij, peinst hij. Gisteravond ook, toen ik toch wel even bang was.

Eer de bergen geboren waren en Gij aarde en wereld hadt voortgebracht, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God. . . .

Van geslacht tot geslacht! Maarten is er nog niet mee klaar.

Daar horen wij bij, de Beintema's. Eerst ik, dan vader, dan grootvader, dan nog veel meer Beintema's! Wat een oud geslacht!

Maar God dan? Van eeuwigheid tot eeuwigheid!

Het duizelt hem, dat kan hij niet uitdenken.

Wat vindt Maarten 't fijn in de kerk die oudejaarsavond. Hij luistert naar de preek bij rukjes; dàn hoort hij een stuk, dàn gaat hij met zijn eigen gedachten mee.

Pake kijkt zijn kleinzoon eens van terzijde aan en denkt: Marten kijkt ernstig, zou hij luisteren, zou hij iets begrijpen?

Maarten heeft 't wel verstaan. 't Gaat over een rentmeester die ver-slag van zijn werk aan zijn heer moet uitbrengen, maar 't niet durft omdat hij alies verkeerd heeft gedaan.

En Maarten begrijpt heel goed dat de dominee zegt: wij lijken allen op die rentmeester vanavond. Wij moeten ook rekening en verantwoording bij God afleggen. En dat kunnen en durven wij niet; 't is alles mis. Maar nu is Jezus er; als wij 't Hem vragen neemt Hij onze schuld voor Zijn rekening en vraagt aan Zijn Vader 't ons kwijt te schelden.

Zó ongeveer heeft Maarten 't onthouden. En als hij op de terugweg met pake naar Terstede loopt en hij er iets van moet vertellen, kan hij dat ook, al is 't met een paar verlegen woorden.

Thuis is het feestelijk. Ze zitten in de grote kamer. Ook Jan en tante Jouk, oom Kees en tante Jets, en tante Griet, ze zijn allen uit de kerk meegekomen om met vader en moeder het oude jaar uit te zitten. Jillijs en Nienke schuiven bij; 't is een kring van grote mensen met één jongen er tussen.

Marten uit Amsterdam moest er ook zijn met zijn vrouw, zegt beppe. Dan was 't pas goed, hè Marten?

Pake klopt Maarten op zijn schouder en zegt: Maar ze hebben een goede vertegenwoordiger gestuurd!

Verveelt Marten zich niet bij al die grote mensen? vragen de tantes. O nee, glundert hij, 't is hier alleen maar heerlijk!

Tik, tak, zegt de Friese staartklok. Tik-tak!

Langzaam maar zeker gaan de vergulde wijzers rond en trekken naar twaalf uur. Er wordt feestelijk gegeten en gedronken. Er worden spelletjes gedaan. Maarten wordt er eens flink tussen genomen door de ooms, maar hij verweert zich goed.

Hij gaapt stilletjes. Oom Jan's scherpe ogen hebben 't wel gezien. Zou hij maar niet naar bed gaan, mem? Hij kan niet meer.

Omke, zegt Maarten, als je je maar stilhoudt!

Stop nog 'n oliebol in zijn wijde mond, raadt tante Jets aan.

Schenk nog eens in, Nienke, zegt beppe. Geef nog eens een schaal oliebolletjes rond.

Ze zijn allen verzadigd en worden stiller. 't Is of ze wachten.

Glijdt nu het oude jaar nog even binnen om afscheid te nemen? Pake staat op en gaat naar de boekenplank. Maar niet met de grote bruine familiebijbel komt hij terug, zoals dat iedere oudejaarsavond gebeurt. Hij heeft in zijn handen een gloednieuw boek en legt 't voor zich op de tafel.

Nieuwsgierige ogen kijken naar de gouden letters op de zwarte band. Maarten leest. Bibel. Hij ziet pake vragend aan.

Ja, zegt pake, die heb ik nou gekocht. Een Fryske Bibell. Daar heb ik altijd naar verlangd. Zie je, Marten, dat vind ik nou zo mooi; voor elk de bijbel in zijn eigen taal.

Er wordt hard aan gewerkt tegenwoordig. Ik weet niet in hoeveel talen de bijbel is vertaald. En telkens nog weer wordt er een zending of taalgeleerde naar een heidens volk gezonden om hun 't evangelie te brengen en de bijbel voor hen in hun eigen taal te schrijven. Dat is een werk van geloof, jongen!

Ik vind 't zo mooi, dat wij Friezen nu ook een eigen bijbel hebben. Zó verstaan wij Gods Woord 't beste.

En wat wil beppe nu horen, vraagt pake, want beppe was niet in de kerk. Psalm 103 zegt ze met haar vriendelijke stem.

Al weer uit de psalmen, denkt Maarten. Allen schikken zich tot luisteren.

Zou Marten 't begrijpen, vraagt beppe, of moet hij de Hollandse bijbel er bij hebben?

Ik geloof 't wel, zegt Maarten, als ik bij pake in mag zien.

Tik-tak, tik-tak, zegt de klok. Het jaar is nu nog heel kort.

Daar klinkt 't zo plechtig: Loovje de Heare, mijn siele, en alles hwet binnen yn my is, sijn hillige namme. . . .

Dy't al dyn ungerjuchtheit forjowt. . . .

Maarten leest ingespannen mee. 't Is moeilijk, maar hij begrijpt 't omdat hij de meeste teksten kent. Hij belooft zichzelf dat hij die taal goed zal leren!

Als het uit is, zitten allen nog heel eerbiedig en dankt pake. Beppe prevelt zacht: die al onze zonden vergeeft om Jezus wil, amen.

Tik-tak, tik-tak. . . . Geen vijf minuten meer!

Thuis wachten ze ook; dat weet Maarten. Vader heeft ook met allen samen uit de bijbel gelezen.

Nu zal dadelijk de klok slaan: In Amsterdam zullen de klokken luiden, de boten op 't IJ zullen fluiten, de sirenes zullen loeien, schoten en klappers.

En hier? Ze staan allen buiten, of bij de open deur. 't Is doodstil om

hen heen. Hier en daar zie je een licht uit een boerderij schijnen. De hemel is klaar; vol sterren. Om hen heen liggen de witte landen.

Bom, bom, bom.... De oude torenklok galmt 't uit! Daar vertrekt het oude jaar.... bom, bom....

Samen tellen ze zacht: elf, twaalf....

En om nou de vlugste te zijn met de gelukwens. Dat wint Maarten.

Beppe voelt een sterke jongensarm om haar hals. Veel heil en zegen in 't nieuwe jaar....

Pake, veel heil en zegen....

Het nieuwe jaar is aangekomen met blijheid en veel gelach.

In de verte knallen schoten, dat komt van 't dorp. Men hoort ook verre mensenstemmen en hondengeblaf.

Vlakbij knalt een schot, dat de vrouwen er van schrikken.

Dat is Jillis; hij vindt dat er geen oud jaar kan verdwijnen en geen nieuw jaar kan beginnen zonder flink te knallen. En Maarten mag 't laatste schot. Vaarwel oud jaar!

Zo'n nieuw jaar buiten op de boerderij als er sneeuw ligt.

Dat ziet er vrolijk uit!

Maarten mag 's middags met Jillis op de arreslee de familie langs.

Vos heeft 't er niet op. Hij is schichtig van al die muziek van belletjes aan zijn paardenlijf. Ook steken die hekken en palen zo donker af tegen de witte sneeuw! Hij staat telkens op zijn achterpoten.

't Kan Jillis niet schelen. Hij commandeert streng „vooruit” en Vos schiet voort met een ruk. Maarten vliegt van de slee in de sneeuw, maar 't hindert hem niet, de tocht wordt er maar te mooier om.

Ze rijden van de ene boerderij naar de andere, overal waar ooms en tantes wonen, en wensen maar steeds veel heil en zegen in 't nieuwe jaar. En Maarten krijgt vele goede wensen terug om mee naar Amsterdam te nemen.

Nog een paar heerlijke vacantedagen en dan is 't tijd om te vertrekken.

Ik zou nog wel wie weet hoe lang willen blijven, zegt Maarten.

't Is niet altijd feest, zegt pake wijs. Steek je neus maar flink in de boeken. Een boer zit er niet in je; word dan later maar een goed student, zoals je vader vroeger.

V.

Het is zeker wel acht jaar geleden, dat Maarten die reis deed om met oudejaar bij pake en beppe te zijn.

Maarten is nu student. Hij woont in Leiden, waar hij zijn eigen kamer heeft. Student zijn betekent voor hem hard studeren en moeilijke examens doen, maar nu hij weet wat hij wil worden in 't leven, heeft hij dat er graag voor over.

Daar zit hij voor zijn schrijftafel. Hij ziet vol trots zijn kamer rond en naar zijn boekenkast, die al aardig gevuld is.

Hij stopt zijn houten pijpje en steekt er de brand in. Dan buigt hij zich over zijn werk.

Een boek met wonderlijke lettertekens ligt voor hem. Hij knikt voldaan en denkt bij zichzelf, dat hij dat vreemde schrift al goed begint te begrijpen. Hij krijgt 't wel onder de kniel

Maarten is bezig Indische talen te bestuderen, zoals Javaans en Maleis. Hij voelt zich toch zo voldaan nu hij weet wat hij wil worden. Ergens diep in zijn hart woonde al lang een wens. Die woorden van pake op oudejaarsavond had hij nooit vergeten. De oude man had gezegd: Zie je Marten, dat vind ik nou zo mooi; voor elk de bijbel in zijn eigen taall — Daaraan wil Maarten gaan meehelpen. Hij zal hard moeten studeren in de Oosterse talen om taalgeleerde te kunnen zijn, en hij zal veel bijbelstudie moeten doen om zendeling te zijn. Dan zal het Nederlandsch Bijbelgenootschap hem misschien uitsuren, naar . . . ja, waar naar toe? Dat weet hij niet. Maar 't zal zijn naar een ver en vreemd volk, om hen de bijbel te leren kennen.

Stukje voor stukje, zal hij hun de mooie verhalen opschrijven over

God en over Jezus Christus, in hun eigen taal.

Zo droomt Maarten, terwijl hij de rookwolken nakijkt....

Er is gestommel op de trap van zware voeten. Een harde tik op de deur! Maarten kijkt brommerig om. Wie stoort hem?

Maar dan wordt zijn gezicht één blijde verrassing. Pake, roept hij; hoe komt u hier?

Hij schuift zijn werk opzij. Hij geeft de oude man zijn allerluiste stoel. Ja, ik moest eens zien hoe jij 't hier hebt, Marten. En je moet mij van je werk vertellen.

Onderhand gaan pakes ogen langs al de boeken. Daar is één plank waarvoor hij veel belangstelling heeft. Marten, zegt hij, zijn dat nu de bijbels waar je mij laatst van vertelde?

Maarten lacht. Ja pake, dat zijn ze. Mijn vrienden noemen mij al de bijbelkoopman. Ik kan niet laten om bijbels in allerhande talen te kopen.

Pake's vinger wijst ze één voor één aan en Maarten zegt: Dat is de Duitse, dat is de Engelse, dat is de Fryske bibel die u mij gaf; daar is een Zweedse en dat een Franse, die daar is een Spaanse.... hier is een Grieks Nieuw Testament, daar is het Hebreeuwse Oude Testament....

Grootvader schudt zijn hoofd en zegt: Je bent knap, maar er ontbreken nog verscheidene als je al de bijbels van de wereld op een plank wilt hebben.

Pake, zegt Maarten opeens, weet u wel dat u mij de eerste stoot hebt gegeven om bijbelvertaler te willen worden? U zei toen: dat vind ik nou zo mooi, voor elk de bijbel in zijn eigen taal. — Dat kon ik nooit vergeten.

Zou er nog eens een bijbel van jou naast al die andere bijbels komen, zegt pake. Zou ik dat nog beleven?

Och pake, zegt Maarten, dat beleef ik niet eens. Dat is zo'n groot werk. Als ik er maar een stuk van klaar krijg.

Ja, zegt pake, weet je hoe 't eigenlijk is, Marten? Wanneer ze jou uitzenden naar zo'n vreemd volk in Indonesië, weet je waar 't dan vooral op aankomt? Je moet ze van Jezus vertellen en déze boodschap moet je voor hen vertalen en opschrijven: *Jezus Christus is in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken*. Zul je hun dat vertellen?

Maarten zit even heel stil. Dan zegt hij: Dat hoop ik te doen, pake. Als ik die boodschap niet had te brengen zou ik geen goede bijbelvertaler en zendeling zijn.

Pake's bezoeken zijn altijd maar kort. Na een paar uurtjes heeft hij afscheid genomen.

Maarten gaat verder met zijn werk. Wat verlangt hij om dat grote doel te bereiken!

Als pake in de trein naar huis zit, peinst hij nog over Marten.

Vroeger, denkt hij, toen had ik mijn naamdrager wel graag op de oude boerderij van de Beintema's gehad. Maar die wens heb ik niet meer. Dìt vind ik veel en veel mooier!

